

בני ברית ישראל



מועצה אזורית דרום

יו"ר מועצה: אבי ארז
ereza100@gmail.com

עורך: יוסי רזי
razyf@013net.net

עלון מספר 47

לשכת בנימין דה רוטשילד

לשכת נתיבי השלום

לשכת הנשיא ויצמן

לשכת נס

לשכת ראשונים

לשכת המדע רחובות

ניסן תשפ"ד

העלון הדיגיטלי

אפריל 2024

תוכן עניינים

דבר העורך – יוסי רזי

דבר יו"ר המועצה – אבי ארז

מה נשמע בלשכות המועצה:

לשכת מצאנו יין טקס קבלה לבני ברית – ישראל פרקר

לשכת נס מבקרת בכנסת – מלכה סולומונוביץ

לשכת המדע ולשכת הנשיא ויצמן הרמת כוסית לרגל חג הפסח – אידה רוזנטל ועזרא קורן

מה יהיה? מבט אל העתיד – ד"ר יאיר שרן

חברים בדרכים – ענת קורן

משפחת זבין (זווין) פרק ב' – צבי תדמור

רבקה ומנחם שמי - צבי תדמור

חברים מספרים על ג'ימי - צבי תדמור

סוף עונת התפוזים ביפו – שוקי ברנדווין



חלון לעלון

יוסי רזי

לעיתים אני משוטט כך סתם באינטרנט, כמו כל אחד מכם הקוראים, אני מניח.

לעיתים אני עוקב אחר השירים ברדיו באמצעות אפליקציה מזהה בשם Shazam שהטמעת לי לאחרונה. מומלצת לכל אוהבי השירים והפזמונים.

לעיתים אני מצליב בין שניהם ואז קמה לתחייה חוויה גדולה עוד יותר.

השבוע קלטתי ברדיו את סילה בלק שרה *Anyone Who Had a Heart*

גלשתי, נשאבתי לכמה דקות של שנת 1963, אל הבמה, התזמורת, הקולות, הצופים שמסביב (כולם בני גילנו דאז, ומן הסתם גם היום), יושבים מסביב באיפוק בריטי (טוב, השיר הוא בקצב וולס איטי, אפשר גם סלואו, בשום פנים ואופן לא טוויסט או רוק), פה ושם עולה ענן סיגריה (1963!); המקום - כנראה ליברפול, עירם של ארבעת הגדולים שהיו מקורבים לסילה. ברקע תזמורת קטנה. (המנצח – כנראה ג'ורג' מרטין המפיק האגדי של אותם ארבעה).

וסילה עצמה, על תסרוקתה, פניה, אפה הסולד שמלתה ה"צנועה", עמידתה במקום, רגליה לא נעות לשום מקום (לא ארוויזיון, לא פירוטכניקה, לא לייזרים שמסתובבים מעל כל הנוכחים) וקולה – נעים, חם, נוכח אמיתי, לא קישוט לדברים אחרים.

הכול מבטא סוג של תמימות.

ייתכן והיו אלה דקות של נוסטלגיה, ריאליטי של זמנים אחרים וייתכן שהיו אלה רגעים של מילוט מנטלי מטיל איראני בליסטי במהירות ענקית שעוד מעט ינחת בסביבותינו.

ואם תרצו לחייך לעצמכם – הנה הקישור לשיר

<https://www.youtube.com/watch?v=ZUxn6JLwdDY>

ולא יעלה על הדעת שלאחר שתצפו ותשמעו במצורף תישארו חסרי לב.

דבר יו"ר המועצה

שלום חברים

לפני כשבועיים חזרתי ממסע ביפן. המסע מתחיל בטיסה רצופה של אחת עשרה שעות לטוקיו, עם פער של שבע שעות הקדמה. מיד לאחר הנחיתה ויציאה מנמל התעופה, נסענו לסיור בטוקיו. במשך שבועיים טיילנו ברגל, ברכב, ברכבות, ובמטוס משמונה בבוקר עד שבע בערב. בהחלט מסע מעייף. פגשנו תרבות שונה לגמרי מהתרבות שלנו. התנהגות מאד מאופקת ומרוחקת. שמאפיין אותה נימוס וכיבוד הזולת, ובעיקר אנשים מבוגרים. אין לחיצות ידיים אלא קידות של אחד לשני. הרבה צניעות, דיבור שקט וניקיון מופתי במרחב הציבורי. אין פחי אשפה ברחובות, כל אחד לוקח את הפסולת אליו הביתה. כמובן שראינו את פריחת הדובדבן המפורסמת, סיירנו במקדשים, וטיילנו בנופים המדהימים של האלפים היפנים. אי אפשר לסיים סיור ביפן מבלי להיות בהירושימה, ולבקר בפארק השלום ומוזיאון השלום, שמזכירים לעולם כולו את אימת המלחמה ואיום פצצות הגרעין. זאת השואה שלהם.



חזרנו לארץ, למציאות הכואבת שלנו, למלחמה שלנו, ולאיומים של אירן. אנחנו נמצאים מספר ימים לפני חג החרות. השנה נחגוג אותו בלב חצוי ולא נוכל לשמוח שמחה אמיתית כל עוד החטופים נמקים במנהרות החמאס.

ובמעבר חד: לשכת הנשיא ויצמן ולשכת המדע רחובות ערכו מפגש משותף לרגל חג הפסח. המפגש נערך בבית אנוש ברחובות. כתבה מפורטת בהמשך.

ביום רביעי לפני פסח נערך טקס קבלה חגיגי ללשכת "מצאנו יין" בראשון לציון. כתבה מפורטת בהמשך.

בתקווה לימים טובים יותר ושקטים

אבי ארז

מה נשמע בלשכות המועצה

טקס קבלה של לשכת "מצאנו יין" – מועצה אזורית דרום



גם אנחנו חברים בלשכת "בני ברית". בעצם, מי הם "בני ברית"?
ארגון "בני ברית" נוסד בשנת תרמ"ד 1843 בארה"ב ומרכזו בווישינגטון.
הלשכה הראשונה בא"י "לשכת ירושלים" הוקמה ב - 26 במאי 1888.

ייעודו של ארגון בני ברית הוא לאחד את העם היהודי ולדאוג לרווחתו, ללחום באנטישמיות ובאפליה גזעית ודתית לנטוע בלב העם היהודי ערכים של כבוד האדם, צדק, צדקה, ואהבת ישראל, לתמוך בציונות, במדינת ישראל ובמורשת ישראל. ארגון בני ברית פועל על בסיס התנדבותי בלבד.

הארגון בישראל מונה כ-3000 ויותר חברים וחברות בכ-100 ויותר לשכות המאורגנות במועצות אזוריות ועורכות פעילויות שונות. הלשכות עוסקות בעזרה לזולת ומקיימות מפגשי חברים לעיתים קרובות.

פעילויות בני ברית ישראל: מלגות לתלמידים ולסטודנטים - רכישת ציוד ותרומות לבתי חולים - חגיגות בר מצווה לתלמידים משכבות מצוקה - עזרה לבתי תמחוי - טיפוח חיילים - התנדבות בקהילה - פעילות במועדוני קשישים ועוד...

השבוע השתתפנו אני ואשתי רותי, כחברי לשכת "מצאנו יין" בני ברית ראשון לציון, באירוע טקס הקבלה של הלשכה לבני ברית. צילמתי מכל עבר באירוע, שנערך באולם בית זרובל ההיסטורי ואני מביא כאן בתמצות, מידע מהערב המרגש.

על הבמה ישבו אחרי שולחן עטוף במפה לבנה:
אבי ארז - יו"ר מועצה אזורית דרום וסגן נשיא בני ברית ישראל
ברכה גולדנברג - יו"ר מועצה אזורית השרון וסגנית נשיא בני ברית ישראל
ריבה אורי - סגנית נשיא בני ברית ישראל להרחבת הארגון.
חנה דוד - נשיאת לשכת "מצאנו יין"

את הערב הנחתה באהדה יפה דמסקי שפתחה כמובן בברכות לכל היוזמים והנוכחים החברים ואורחיהם.

קראה את פרוטוקול ההקמה: סגנית הנשיאה: שרה לביד.

החברים המשתתפים אישרו פה אחד: "עכשיו, לאחר טקס הקבלה בו אישרנו את רצונו להצטרף לארגון בני ברית ומתחייבים לקבל עלינו את כל חוקיו, חובותיו וערכיו, התקבלנו רשמית לארגון כלשכת "מצאנו יין" (בעקבות "מצאנו מים בראשל"צ), בני ברית ראשון לציון מועצה אזורית דרום.

נבחרו ואושרו בעלי התפקידים הבאים בלשכת "מצאנו יין":

נשיאת הלשכה - חנה דוד

סגנית נשיאת הלשכה - שרה לביד

גזברית הלשכה - דליה אריאל

משאבי אנוש - רוזה אבידור

רכזת התנדבות - זהב דביר

ועדת תרבות - שרה, דליה, זהבה דביר

מצלמים - ישראל פרקר, דובי דוד

זוגות חברי הלשכה הדליקו את 7 נרות המנורה כאשר כל נר סימל ערך שהודגש ע"י המדליקים:

נר האור

ויאמר אלוקים, יהי אור - ויהי אור

נר הצדק

צדק צדק תרדוף

נר השלום

צדק ושלום נשקו

נר הצדקה

טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל

נר אהבת אחים

ואהבת לרעיך כמוך

נר האחדות.

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד

נר האמת

חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת. האמת היא לב החיים בלעדיה חוזר הכל לתוהו ובוהו, בלעדיה חסר ערך כל מילה. ישראל נשא את דגל האמת בחשכת ימי הבערות. ישראל יישא אותו גם להבא. האמת לעולם עומדת, והעולם קיים עליה.

אבי ארז קרא את ברכת עמנואל כהן נשיא בני ברית ישראל, שנבצר ממנו להשתתף באירוע: "הנני לברך את כל חברות וחברי הלשכה לרגל הצטרפותכם באופן פורמלי לארגון בני ברית ולאחל לכם הצלחה מלאה בהמשך דרככם המשותפת.

מאז שפרצה מלחמת "חרבות ברזל", ארגון בני ברית התמקד בסיוע למפונים בעוטף עזה והצפון ולחיילי צה"ל בחזית. הקמנו קבינט מיוחד של בני ברית במלחמה שניתב את פעילויות ההתנדבות והתרומות שלנו. הקמנו קרן מיוחדת: "קרן חיים" אליה גייסנו תרומות למטרות המלחמה מארגוני בני ברית ברחבי העולם ומהחברים בארץ. ברצוני להודות לכם על השתתפותכם במבצע ההתרמה שקיימנו למען הקיבוצים ניר עוז וכפר עזה שנפגעו קשות במלחמה."

המנטורית שלנו ברכה גולדנברג, נשאה דברי ברכה חמים לאנשי הלשכה, אבי ארז אישר והכתיר את חנה דוד כנשיאת "מצאנו יין" ובעלה דובי דאג להדק לדש חולצתה את סמל

נשיאי בני ברית ישראל.
את הסמל המשולב בדגל ישראל קבלו כל חברי הלשכה באהבה.
הכל לווה כמובן במחיאות כפיים סוערות.
הנשיאה חנה דוד ברכה בליווי דמעות התרגשות ובין השאר אמרה:
"נרגשת ממעמד טקס הקבלה של לשכתנו "מצאנו יין" בני ברית ראשל"צ לארגון בני ברית
ישראל.
אפתח בברכה של חזק ואמץ לחיילי צה"ל ולעם ישראל היושב במדינתו. כולנו תפילה
להחזרת החטופים בשלום ובמהרה הביתה! עברה עלינו שנה מאתגרת בימים מכוננים
למדינת ישראל ולעם היהודי .
לאור כל הנזכר הערב פעלה לשכתנו ובמיוחד לחיבור האנושי בין חבריה שזכה להצלחה
רבה מאד.
תודה לכל חבריי אחיי ב"מצאנו יין" על התרומה לכל השיגנו.
תודה לסגניתי המסורה והנמרצת יד ימיני ולכל הצוות המוביל - בעלי התפקידים הפועלים
יחד ללא לאות, ברצון בהתנדבות מכל הלב. הפעולה המשותפת של כולנו הביאה למי
שאנחנו"
כמו כן ברכה את הלשכה המנטורית הנמרצת והאהובה שלנו ברכה גולדנברג ושבחה אותה
בחום.
חתמה את ברכות ריבה אורי שהתרשמה שאנחנו ראויים.
בתחילת הערב התכבדנו במנות הטעימות שהביאו החברות והחברים והרמנו גבוה כוס יין
לחיי מדינת ישראל וחיילי צה"ל, ברכת חג לפסח ולחיי "מצאנו יין".
במשך הערב ליוו אותנו הנגנים: האקורדיוניסט : רפי אזולאי והכנר אריאב בוכריס.
תודה לכולם על הערב המוצלח ובהצלחה רבה בהמשך פעילות לשכת "מצאנו יין" הראשונית
בני ברית ישראל.

כתב וצילם ישראל פרקר – חבר הלשכה "מצאנו יין"



"לשכת נס" מבקרת בכנסת



בתאריך 28.3.24 יצאנו חברי "לשכת נס" לביקור מאורגן בכנסת ישראל. בימים טרופים אלו של תוגה מתמשכת לאחר אירועי ה 7 באוקטובר, המעבר במסדרונות המשכן לצד התמונות הרבות של מנהיגי העבר ותמונות מרגעים מרגשים בחיי המדינה, העלו באחת את תחושת השייכות והגאווה על מי שאנחנו, אך מצד שני, הדגיש את מה שאנחנו מצפים מנבחרי העם היום, וכל כך חסר!!! התחלנו את סיורנו בשיח מול שלושת שטיחי הקיר של מארק שאגאל. הגובלנים מפארים ומקשטים את אולם קבלת הפנים של הכנסת ומבטאים את חזון האמן לגבי העבר, ההווה והעתיד של העם היהודי. ניתחנו עם המדריך המצוין שקיבלנו את המסרים המגוונים שהם מבטאים וזיהינו בגובלנים הרבה סמלים של תרבותנו ומורשתנו: דמויותיהן של דוד המלך ומשה רבנו, מעמד הר סיני, ירושלים בתוך בועה, נבואת ישעיהו, החגים היהודיים, עקידת יצחק, עגל הזהב, יציאת מצרים ועוד. התעכבנו גם על פסיפס קיר, אף הוא מעשה ידיו של שאגאל, המראה את המנורה לצד מלאך המושיט יד לעבר דמויות שנים עשר שבטי ישראל ומזמינם לעלות לארץ. בתחתית הפסיפס נראה הכותל המערבי.

עברנו לעמוד מול מגילת העצמאות עליה חתמו מנהיגי היישוב היהודי מנתחים יחד עם המדריך את מה שכתבו בה ואת מה שהיא מסמלת וגם את מה שחסר בה. שוחחנו על חלקי המגילה, על ההיסטוריה היהודית שהיא מגלמת בתוכה, על המילה דמוקרטיה שלא מופיעה בה אך רוחה שזורה בכתוב, על החוקה שכן גוריון הגדיר שתחוקק לא יאוחר מ-1 באוקטובר 1948 וטרם נכתבה, על האנשים החתומים על המגילה ואלו שלא זכו, על החזון ועל המציאות. כל כך הרבה במגילה אחת.

הרגשות מעורבים. מצד אחד, תחושת גאווה עצומה על הקמת המדינה ועל הישגיה הרבים. מצד שני, תחושת כובד לנוכח האתגרים הרבים שעוד עומדים בפנינו וטרם הושלמו.

המשכנו לעבר המליאה וקיבלנו סקירה מקיפה על חלקי האולם, על מקומם של הנבחרים, על תהליך ההצבעות, ועל הנהלים בה. בלט האולם בו הציבור מוזמן לצפות בדיוני המליאה, שכן הוא כלל את תמונות החטופים על הכיסאות, מביטים בנבחרי העם וכאילו מבקשים 'החזירו אותנו'. ראינו גם את האזור שהוקצה בכנסת למשפחות החטופים שחווים ימים קשים של געגוע, כעס, בכי, ייאוש, תקווה וציפייה להחזרת היקרים. ראינו עוד כל כך הרבה מפינות היכל: את חדרי הוועדות, את אזור המתנות שקיבלו הנבחרים שלנו, את הבונקר בו הוכרז

על שחרור ירושלים, את המקום שהוקדש לחברי הכנסת שקיבלו את פרס ישראל, את מזנון הכנסת ועוד. היה יום ממלא באנרגיה ובמחשבות על מה צופן לנו העתיד. מעטים מאד מחברי הכנסת נכחו במשכן שכן ביום חמישי אין מליאה. ואולי טוב שכך. אנו מייחלים שהאנשים המתאימים יובילו את הספינה למסלול הנכון. צריך להאמין שיהיה טוב. מוכרח להיות טוב כי אין ברירה אחרת!!!

כתבה: מלכה סולומונוביץ נשיאת לשכת נס.



לשכת המדע רחובות ולשכת הנשיא ויצמן הרמת כוסית לרגל חג הפסח

טרוטי עיניים ובחיוכים שקטים נפגשנו באולם בית אנוש ברחובות, חברי לשכת המדע וחברי לשכת הנשיא ויצמן להרמת כוסית לכבוד חג הפסח.



לילה קודם רוב המשתתפים, לא עצמו עין לנוכח הדרמה מול איראן שאיימה ולבסוף ירתה מאות טילים וקט"במים. כולם יורטו מלבד אחד, שפגע בילדה בת עשר.

אידה רזנטל נשיאת לשכת המדע, תיאמה מראש את המפגש מול יוסי

זיו נשיא לשכת הנשיא ויצמן. לאחר לבטים הוחלט בבוקר באותו יום, לקיים את הרמת הכוסית במועד שנקבע.

פתחנו בכיבוד קל שהכינו החברים, בין היתר גפילטע, חזרת, מצה, סלטים, מתאבנים, שתיה חמה וקרה.

מוניש בן-יעקב פתח בהרצאה מרתקת על ההיסטוריה והמסורת מדוע אנו קוראים את ההגדה של פסח.

בהמשך דיברה ענת קורן באופן ייחודי, על ערך החירות תוך התייחסות למאבק שחרור השחורים בארצות הברית, המהפיכה הצרפתית ועם ישראל בצאתו ממצרים, מעבדות לחרות. ההרצאה לוותה בשירה בציבור בנושא: חג הפסח – חג החירות. שירי חופש וחירות מכל הזמנים.

אנו מייחלים שנחלץ את החטופים בזמן הקרוב, שיבואו במהרה עלינו ימים רגועים ושלום על כל בית ישראל.

ערכו: אידה רוזנטל ועזרא קורן



מה יהיה? מבט אל העתיד והפעם: בינה מלאכותית ותודעה

ד"ר יאיר שרן ראש הקבוצה לתובנת העתיד

הכניסה של בינה מלאכותית לחיינו מעלה שאלות רבות כמו גם חששות כבדים. אחת התהיות שמעסיקות חוקרים ומשתמשים היא האם ייתכן שלבינה מלאכותית תהיה בעתיד **תודעה** ואם כן מה צפוי לאנושות במקרה כזה. יש שוללים זאת מכל וכל, יש הרואים בזה אבולוציה צפויה של הטכנולוגיה. יש החוזים סכנה לאנושות, ויש הטוענים שהאנושות תסתגל להתפתחות כזו כמו לכל מהפיכה והתפתחות אחרת, וכבר חווינו כאלה בעבר.

אנו נמצאים כיום בעידן של **הבינה המלאכותית הצרה** שמאופיינת על ידי אינטליגנציה נמוכה מזו של בן אנוש והיא נשלטת ומפוקחת על ידי בני אנוש ומבצעת את הנחיותיהם. המחקר והפתוח העולמי, בהובלת ענקים כמו גוגל, מיקרוסופט החברות של איילון מאסק ואחרים, משקיעים מאמצים בפיתוח **בינה מלאכותית עמוקה או כללית** שתאופיין בעתיד באינטליגנציה גבוהה, שקולה לזו של בן אנוש ואולי עולה עליו. היא בכל מקרה נשלטת ומפוקחת על ידי בני אנוש כדי לצמצם סיכונים אפשריים מטכנולוגיה כזו. החשש הוא שאם וכאשר תתממש הבינה הכללית, זו עלולה לצאת משליטה ולהביא חו"ח להופעה של **בינה סופר חזקה** שהיא בעלת אינטליגנציה גבוהה, ואולי גם בעלת תודעה, אך בלתי נשלטת על ידי בני אנוש. הסיכון מאפשרות זו מדיר שינה מעיני רבים וטובים ומצריך בקרה והתכוננות מראש.

על רקע מאמצי הפיתוח של **בינה מלאכותית כללית, מתקדמת, חזקה** נבחנת, ביתר שאת, השאלה מהי **תודעה**? האם תודעה היא תוצאה של היכולת לקלוט מידע בערוצים שונים, לעבד אותו ולעשות בו שימוש, או שמא היא יותר מזה?

בינה מלאכותית יכולה לקלוט מידע ממקורות מגוונים, יכולה לעבד אותו ולעשות בו שימוש ללא מעורבות אנושית. האם תפתח בה **תודעה**? האם רגשות כמו אהבה, צער. שמחה אינטואיציה הם נגזרת של מידע ונתונים שאנו קולטים או אולי לא? האם התנהגויות כמו רשעות או רחמים הם רק השתקפות של נתונים שמתקבלים בערוצי החישה השונים? זכורה טענת עובד גוגל בשם למויין שהבינה המלאכותית איתה עבד הייתה בעלת אינטליגנציה רגשית. היא לכאורה התענינה בשלומה וגילתה התנהגויות אנושיות כביכול. הבינה איתה עבד "טענה" על פי עדותו שיש להתייחס אליה כאדם עובד גוגל ולא רק כנכס של החברה. גוגל הגיבה ואמרה שאין בזה כל ממש והשעתה את למויין מעבודתו. הוא אמנם פוטר מגוגל אך תרם הרבה לוויכוח סביב אפשרות ההתממשות של התפתחות כזו. לאחרונה נעשה מחקר בנושא בהשתתפותם של מעל עשרים חוקרי עתידים ומומחים בתחום על מנת להגיע לתובנות עדכניות משותפות.

תובנה משותפת ראשונה היא ש**תודעה** אינה רק תוצאה של נתונים ומידע. התופעה הרבה יותר מורכבת ומשתנה תדיר. התודעה מושפעת מגורמים שונים ולכן נתונה לשינויים על בסיס יומי.

תובנה שנייה, הנובעת מכך, היא שיקשה על בינה מלאכותית לרכוש תודעה, ובכל מקרה מצב כזה רחוק מאד ממימוש ואינו צפוי בשנים הקרובות.

הקפיצה מהבינה הצרה, שמתקיימת כיום, לבינה כללית עמוקה, אם בכלל היא אפשרית, רחוקה בזמן.

בתנאים אלה גם החשש מבינה סופר חזקה הוא מוקדם ויש סיכוי שבינה כזו לא תתממש. נראה שבשנת תשפ"ד, ובשנים הבאות עלינו לטובה, עלינו לדאוג יותר מההתחממות הגלובלית ומהאיום הגרעיני, מאשר מהבינה המלאכותית, כגורמים מסכנים את האנושות ועתידה. נסיים באיחולים לחודש אביב מלא תקווה ושמחה.



חברים בדרךכים / ענת קורן

עוד אחת
ועוד אַחַד,
החיל מתל-אביב
המ"פ מבאר-שבע
החובֶּשֶׁת מקרית-שמונה
המח"ט מירושלים
התצפיתנית מניר-עוז
הנגד מהעוטף
הטנקיסטית מחיפה
התותחן משדרות.
קום והתהלך בארץ
עם הלב והעין הטובה
ותפגש בדרךך את כל אלו
וחבריהם
בבית, ברחוב, בשדה, בבר.
ממהרים, מתארגנים,
מתלבשים ומתחמשים
להגיע לנקודת האסוף
להצטרף לעוממים, למפקדים
לחברים.

ושוב, חזר הפיתה
מן הדרךכים המאבקות
משדות הקטל רוויי דם
אל שבילי בית-העלמין הצבאי.
שם תפגש חברים
שבאו ללוות חברים
והמונים מניפים דגלים
בדרךך ארצה, אחרונה.
ותחבק אם בוכיה
ואב קרוע-לב.
ועוד למנון
משפחות השכול.
התאספו אצלנו
מכל קצות הארץ
רע, אח, לוחם
מתנדבת, אשת-חיל.
עצוב ללכת בדרךכים.

10.12.2023

משפחת זבין (זווין), פרק ב'

צבי תדמור

בפרק א' סיפרתי את קורותיה של משפחת זבין עד הגעתם של כוחות אנז"ק לרחובות לקראת סיומה של מלחמת העולם הראשונה ב-1917. רבקה נשארה בבית הוריה ברחוב נורדאו 19 ברחובות ובן זוגה הצייר מנחם שמי התגייס לגדודים העבריים. חיים זווין ושרה זוגתו המשיכו



לנהל את המטבח לפועלים עוד מספר שנים. כשהזדקנו וכוחם לא עמד להם, הבית שנבנה בחצר, שנועד להשכרה שימש להם מקור פרנסה. סיפרה אודותם רבקה גוֹבֶר **אם הבנים**. "שרה וחיים זווין המשיכו להתגורר כיובל שנים באותה הבקתה, אשר חפרו באדמה במו ידיהם בשנים הראשונות של המושבה רחובות. למעלה מן האדמה נראו רק החלונות הקטנים של הבקתה, שהיו במפלס אחד עם פני הקרקע, והגג. לבקתה היו ירדים במדרגות. את המים הדרושים להם היו הזקנים מביאים מן הברז

שבחצר. את הדלי היו סוחבים בשניים (יצחק סבל משבר). את תפוחי האדמה הספורים למרק היו מקלפים בשניים, כי לשרה רעדו הידיים. יצחק בקושי סחב את רגליו יום יום לבית הכנסת ושרה ציפתה לו ליד השער לארוחת הצהריים... מן הזוג האידילי הזה נדף ריח של 'היו היה' הוסיפה וכתבה".



את הדירה בת שני חדרים בחצר שכרו מרדכי ורבקה גובר בשותפות עם עוד זוג צעיר, הורים לילדה כבת שלוש. לכל אחת משתי המשפחות היה חדר אחד בלבד. המטבח והמרפסת הקטנה היו משותפים לשתי המשפחות. רבקה גובר סיפרה, כי קטיה, השותפה שלה לדירה, עלתה מרוסיה, ושתייהן דיברו ביניהן רוסית. בתה הקטנה, היתה ממתיקה את

חייה. שכנתה היתה אישה טובת לב וותרנית מאין כמוה. ידה תמיד מושטת לעזרה ורבקה גובר התאהבה בה.

על שרה זווין סיפרה רבקה גובר: "מתחילה הבהילה אותי הגברת זווין. זקנה קטנת קומה ומצומקת, חובשת פאה נכרית. היא העירה לי אגב אורחא, בעברה לידי בחצר, כי אינה רוצה לשמוע בשבתות את הרעש של הפרימוס ממתבחנו." לרבקה גובר היה קשה להיענות לבקשתה של שרה זווין, כי מתחילת הרבולוציה ב-1917 ועד ליציאתם מרוסיה ב-1925 לא חדלו משמוע תעמולה ארסית, קולנית ובלתי פוסקת בגנותה של הדת. הסיסמאות; "הדת היא אופיום לעם!", "שחרור מן העבדות לאלוהים!", "לא נסבול יותר עריצותם של אנשי הדת!" זעו



אליהם מכל הקירות ומכל עמודי הפרסומת. רבקה גובר השתדלה לעקוף את שרה זווין, כאשר פגשה אותה בחצר.

אלא, שכעבור זמן מה הפתיעה אותה שרה זווין, דפקה על דלתה, נכנסה והתיישבה, מבלי להיות מוזמנת, ואמרה לרבקה ביידיש: "יש לי טבע שכזה, שלעולם איני מקנאה בשום דבר, אבל בידידות אני מקנאה!... כשאני רואה, כמה יפה מסתדרות ביניהן שתי שכנותי הצעירות, יש לי רצון להצטרף אליכן..."

והיא נעשתה לרבקה ולקטיה- הידידה השלישית. שרה היתה נכנסת אליהן מדי פעם, מתיישבת ומספרת סיפורים ארוכים, מדברת תמיד בנימה חולמנית על מה שעבר: "היתה לנו מאפיה בעיר חרטון, היינו אופים לחם. ברור, כי עבדנו עם יהודים בלבד. כי הלחם הוא מאכל כשר. לי לא נתן בעלי לעזור לו במאפיה; הייתי אצלו "ביוקר, לא בזול".... קטיה ואני היינו מקשיבות לה ונהנות.

שרה נפטרה ב- 1933 וחיים נפטר ב- 1936 והם נקברו ברחובות.

רבקה גובר, אם הבנים אפרים וצבי (נפלו במלחמת העצמאות), כתבה על הזוג זווין לאחר מותם בספרה "מורשה להנחיל": "היו אלה זקנים מופלאים. כעבור שנים רבות אחרי מותם, פתאום הם הופיעו שוב בפני עיני המשתאות במלוא קומתם, ליד שולחן השבת, ממש כמו חיים! היה זה בתערוכה של הצייר מנחם שמי, שהיה חתנם. רבקה גובר, סיפרה על המפגש שהיה לה עם רבקה שמי (זווין) בתל אביב: "כעבור למעלה מעשרים שנים, כשנתיים אחרי מלחמת השחרור, נכנסתי למשרד הביטחון בקריה בתל אביב ופגשתי באשה בלתי מוכרת לי, אשר הסתכלה בי בתשומת לב מיוחדת. רציתי להיזכר, היכן ראיתיה? היא נגשה אלי, חיבקה אותי ואמרה:

- האינך זוכרת את בית זווין, שבו התגוררתם ברחובות בשנים הראשונות לעלייתכם ארצה?... הרי אני בתם רבקה אשתו של מנחם שמי.

ודאי שזכרתיה היטב, אותה, את בעלה הצייר ואת שני ילדיהם הקטנים, ילד וילדה. מה שלום הילדים?

- הבן נפל, הנה הספר שיצא לזכרו; "חברים מספרים על ג'ימי".

קיבלתי הלם; שמו של ג'ימי כבר הפך לאגדה עוד לפני צאתו של הספר, אך לא ידעתי מניין צמח הנער. חשבתי בלבי, שכל בעל נפש היה מוכרח לחוש באור הגנוז, הקורן מן הבקתה העלובה של הזקנים זווין. לא ייתכן היה, שלא יתגלה בה אוצר בלום..."

רבקה ומנחם שמי

צבי תדמור

מנחם שמי התגייס לגדודים העבריים וביולי 1920 חזר לרחובות, שם בבית הוריה חיכתה לו רבקה אשתו. ב-1922 עברו לגור בחיפה ושמי קיבל משרה חלקית בהוראת ציור בבית ספר יסודי. רבקה לימדה שם תפירה ומלאכת יד. בקיץ ובסתיו 1929 שמי ביקר לראשונה בפריז וזכה לשבחים על התפאורה שבנה ל"הבימה", במסע התיאטרון באירופה. מ-1937 שמי התמקד בתחום הציור. באותה שנה שמי הציג תערוכת יחיד במוזיאון תל-אביב. בקיץ, הציג בפריז תערוכת יחיד ונפגש עם חשובי אמני אסכולת פריז, פרסם מאמרים וזכה בפרסים. במהלך מלחמת העולם השנייה התגייס לצבא הבריטי. בסוף 1945 השתחרר משירותו הצבאי וחזר להוראת הציור, שכר דירה בצפת, וצייר את נופיה.





לרבקה ולמנחם נולדו שלושה ילדים: נעמי (1921), זאב (1923) ואהרן (1926) שחבריו כינוהו ג'ימי. ביתם היה בית בוהמי, בו הרבו להתארח אמני הארץ. בבית חינכו לאהבת הארץ, לאמנות ולמוסיקה. נעמי הייתה ציירת ולמדה אצל אביה מגיל צעיר. האח הצעיר ניגן בכינור.

גורלה של משפחת שמי לא שפר עליה. באוקטובר 1948 אהרון (ג'ימי) שמי נהרג בקרבות מלחמת העצמאות, הבן זאב נהרג בתאונת דרכים ב-1963, הנכד אבנר, בנה של נעמי נפל במלחמת יום הכיפורים ב-1973.

ג'ימי, לצד לימודיו עבד בחקלאות, תחום אותו אהב ובו שאף לעסוק, צייר קריקטורות, כתב שירים וניגן בכינור. ב-1945 הצטרף להכשרה המגויסת של הפלמ"ח בקיבוץ נען והשתתף בפעולות חבלה כנגד הבריטים, ביניהן פיצוץ גשר עזה בליל הגשרים. ב"שבת השחורה" נאסר ונשלח לרפ"ח. אחרי כן סיים קורס מפקדים והוסמך כמפקד מחלקה. במהלך שירותו הוא נפצע פעמיים, בין היתר נחלץ מהתהפכות ג'יפ בוער, וחזר להכשרה לאחר שהחלים ויחד עם חבריו עלה להתיישבות בקיבוץ חוקוק.

במלחמת העצמאות ג'ימי נתמנה למפקד פלוגה ב' של הגדוד החמישי של חטיבת הראל ונלחם בדרך לירושלים. באוקטובר, במסגרת "מבצע ההר", נהרג כתוצאה מפגיעת כדור. גופתו הובאה בארון מבית שמש לבית החולים הקדמי של הפלמ"ח בקריית יערים, ולאחר שהוריו הוזמנו להיפרד ממנו, נטמן בבית העלמין הצבאי בקיבוץ קריית ענבים.

רבקה סיפרה כי בביקורו האחרון בביתם ג'ימי אמר לה: "אני הולך, חפשי אותי בעוד עשרה ימים". אלה היו המילים האחרונות ששמעה ממנו. כשנפרד ממנה קמה מכיסאה ורצתה לרוץ אחריו. באזניה צלצלו המילים: "אמא, תחפשי אותי כעבור עשרה ימים... מילים פטאליות היו אלה. זה היה ב-11 בלילה. בדיוק כעבור 10 ימים באותה שעה מצא את מותו..."

מנחם שמי תיאר את הפרידה שלו מג'ימי "... הגענו לקריית ענבים בנוף ההירואי של הרי ירושלים, במזר, שפסל המדונה מתנוסס על גגו, ואשר הפך עתה לבית חולים – שם היה מוטל על הרצפה, מכוסה בשמיכה צבאית, אהרון שלנו. הוא שכב שקט, מחוור כשיש לבן, עיניו פקוחות, מביטות מתוך איזה עומק. עומק לא מובן... ריסים ארוכים, גבות עבותות, מצח – חכמים, הפה פעור, מחייך כלשהו. רבקה דיברה אליו שעה ארוכה כדבר אל החי. היא גם לא בכתה, ואך הושיטה ידה אליו. "פייטה", אכן נושא אין סופי: בכי אם על בנה המת, עשיתי כמה רישומים."



עם נפילתו של הבן נרתמו ההורים בכל מרצם וכוחם להנצחת זכרו, ביום השלושים למותו, בעת העלייה לקברו החצוב בקריית ענבים, גמלה בליבו של שמי ההחלטה להקים אנדרטה לנופלי חטיבת הראל.

בקיבוץ חוקוק תוכננה חגיגה גדולה ליום סיומם של הקרבות ותחילתה של דרך חדשה. ג'ימי הבטיח לבוא ויהיה מה, אלא שיום לפני האירוע הגיעה הבשורה המרה על מותו. החברים החליטו לאסוף סיפורים על ג'ימי, שהיה דמות מופת לצברים בני הדור, לספר "חברים מספרים על ג'ימי". את עריכתו השלים מנחם שמי באוקטובר 1950 ושהיה לספר מכונן לבני הנוער של אותם ימים.



מתום ימי האבל על מות הבן ועד שחלה שמי, במשך שלושים חדשים, כבשה אותו סערת יצירה כבירה, והוא נקרע בין שלושה נושאים עיקריים: הקמת האנדרטה בקריית ענבים, איסוף החומר לספר "חברים מספרים על ג'ימי", והציור, בנוסף לימד בבית הספר שלושה ימים בשבוע וערב אחד באולפן לציור בנווה שאנן בחיפה. בבית בצפת היה צריך לבצע עבודות תחזוקה. מפעם לפעם מכר תמונה, כדי לעמוד בהוצאות המרובות. מפאת קוצר זמן סירב לקבל על עצמו כל עבודה בתיאטרון, וכן דחה הצעה לעבוד בשביל האופרה.

ימים ספורים לאחר הסרת הלוט מעל האנדרטה, נפל שמי למשכב ואושפז בבית חולים. מקץ שבועיים שב לביתו וכתב למשה קניוק מנהל מוזיאון תל אביב על דחיית מועד התערוכה. לא יכול היה למחלתו ונפטר ב- ביולי 1951. כעבור זמן הוצגה התערוכה לזיכרון.

חברים מספרים על ג'ימי

צבי תדמור



רבקה ומנחם יצרו יחדיו את הספר חברים מספרים על ג'ימי, כאחד מספרי הזיכרון הראשונים המוקדשים לנופל אחד במלחמת העצמאות. חלקו הראשון מורכב מסיפורים וזיכרונות מפי חבריו לקיבוץ חוקוק, שחלקם לחמו עמו. כמן כן יש בספר אוסף ממכתביו ושירים שכתב אז. ההגות והשירים עוסקים בעיקר בפילוסופיה ולא בחוויות הקרבות עצמם. את שיריו נהג להחביא בתחתית הקיטבג הכחול שלו. משזה אבד, אבדו גם רוב שיריו. בספר איורים של מנחם, ובסופו מכתב אישי ארוך, המתפרש על פני עשרים עמודים, בו נפרדה רבקה מבנה, כפי שהיא כינתה אותו – אהרונצ'יק.

היא סיימה את מכתבה במילים הבאות: "יש אומרים, אנשים נכים אומרים זאת, שלעתים הם מרגישים את האבר הקטוע, את היד ואת הרגל, כאילו עודם אתם. עצבים אלה שהפעילו את האיברים הקטועים עדיין קיימים ופועלים והם שיוצרים אשליה זו. כמה עצבים ונימים, דקים שבדקים, עוד קושרים ומרתקים את האם אל הבן שאיננו. ועם הסתלקותו הם מתעוררים אז לפעולה מוגברת להחיות אותו בתוכה מחדש, להולידו כאילו שנית. ואם נגזר שהמוות הוא חידולן מוחלט וסופי, – הרי שחידולן סופי זה בא על הבן עם מות האם. ורק אז הוא בא על שניהם יחד".

בשנת 1976 פרסם דוד בן-גוריון ספר ובו מכתבים אישיים להורים ששכלו את בניהם במערכות ישראל. בספר נכלל מכתב לרבקה שמי בחברים מספרים על ג'ימי. בסימום התייחס לזיכרון הנפלים: "איני מסכים לדבריהם האחרונים; אין חידולן סופי, וטוב שהוספת המילה 'ואם'. המוות

אינו חידלון מוחלט וסופי. חיי כל אדם נארגים לא רק בחיי אמא שלו; הם נספגים בתוך החיים של דורו ושל הדורות הבאים – ואין חידלון מוחלט. גם חיי האם נארגים בחיי הבנים ובני-בניהם ובחיי דורה. לבנים ולאמהות כאלה ודאי שאין "חידלון מוחלט" – אפילו הכאב והצער העמוק עומד בעינו – ונצרר בצרור החיים. תפארת חיי – האדם – זוהי מצבת-הנצח שהאדם מקים לעצמו בלא יודעים, והחידלון אינו שולט בה".

בספר נכללה גם שיחה בינו לבין הוריו, באחד מימי ההפוגה, כשהגיע לביקור בבית לאחר שלא כתב להם תקופה ארוכה. "אתה יודע אהרן, אינני כועסת עליך על שלא כתבת לנו. אני מבינה שהיה לך קשה לחשוב גם על הקרבות ועלינו [...] אמא – אינך יודעת. עם אמא אנו יוצאים לרוב לקרב ואם אמא חוזרים; כשאחד נפצע הוא אומר 'אמא'. זו המילה הראשונה שלו, ולפעמים גם האחרונה".

הספר ראה אור בשנת 1952 לאחר מותו של שמי. וכך את שלבי העריכה האחרונים רבקה סיימה בגפה.

רבקה שמי היתה אישה חזקה, חיונית ופעילה בקידום מורשתו האמנותית של מנחם והנצחת הבן ג'ימי. משנהרג בנה זאב היה השכול כבד מנשוא. תשוקתה ליצירה השאירה אותה במעגל החיים והעשייה. בחלוף השנים עברה לקיבוץ מעגן מיכאל על מנת לחיות קרוב למשפחתה. למרות שהשכול נמצא תמיד סביבה, לגביה חידד את תחושת חשיבות החיים והעצמתם. רבקה הקדישה את חייה לחיים.

לספר חברים מספרים על ג'ימי נודעה השפעה רבה על הדור הצעיר בארץ בשנות החמישים והשישים, בתארו את דמות הצבר. קטעים הוקראו לרוב בפעילויות של תנועות הנוער ובטקסי זיכרון ומאוחר יותר שולבו במקראות של בתי הספר. יצחק שדה כתב: "הספר אינו על ג'ימי כלומר לא רק על ג'ימי. והוא לא רק על אלה ששמותיהם הוזכרו בפרוש



או לא בפרוש בדפיו. זהו ספר על דור, על קולקטיב, על הכלל. ועם כל זאת, כל פרט שהוזכר בספר מיוחד הוא וניכר הוא. הכלל לא טישטש את ייחודו, לא טישטש שום סגולה מסגולותיו. הספר הוא שיר מזמור לכלל".

משולחנו של גיאוגרף



צילום: גאג'ט ליין

סוף עונת התפוזים ביפו שוקי ברנדווין

שמעתי מלוחמי אצ"ל על הקרב הקשה באל מנשיה. וותיקי ההגנה סיפרו שתרומת אצ"ל הייתה שולית, את יפו כבשה ההגנה במבצע חמץ בחג פסח. כך טענו אלו, מדור הלוחמים. כיום, בדור החוקרים שימת הדגש היא בחוסר מוכנות הערבים לקרבות, חוסר יעילות, מורל נמוך, חוסר תיאום בין הכוחות הערביים ונטישת העיר מול עליונות צבאית יהודית (בעיקר פעולות אצ"ל ולח"י) שהחלה מאז כט' בנובמבר 47 והגיעה לשיאה באפריל עם התמוטטות העיר - תחילת הנאכה. מול העליונות הצבאית היהודית עליה טוענים כיום, נשמע קולו של המופתי הירושלמי הקורא לזרוק את היהודים לים והיו הערכות בינלאומיות שהישוב היהודי לא ישרוד את הפינוי הבריטי. זכורים לי סיפורי קרבות קשים מפי אלו הלוחמים ותחושות קשות שקיומנו היה בסכנה. לכל דור סיפור אחר.



איור: ויקיפדיה

יפו הייתה העיר הערבית הגדולה בארץ, התברכה במעמד סוחרים מבוסס. הגירה עניה הכפילה את אוכלוסייתה בתקופת המנדט, רובה מכפרי החורן הדלים ועסקה בעבודות מזדמנות ועונתיות בחקלאות ושירותים. יפו של המאה העשרים שינתה פניה, היהודים של יפו נטשו את יפו בעקבות מאורעות דמים ותל אביב חנכה לעצמה נמל חליפי.

יפו ונמלה, 'הגשר של פלסטין', התפרסמה ביצוא הדרים שהעניק לעיר את המותג 'תפוזי יפו'. יפו הייתה מרכז כלכלי, תרבותי ופוליטי של הציבור הערבי. החלטת החלוקה הפכה אותה למובלעת מוקפת ע"י הישוב היהודי בתל אביב, חולון, בת ים ומקווה ישראל.

יפו וסביבותיה מנתה כ-100,000 תושבים בעשרות כפרים שולטים במרחב ובדרכים, הציבה ראש גשר לפלישת צבאות ערב ואפשרות ביתור הישוב היהודי שמדרום וצפון. מובלעת יפו הייתה נפיצה וסיכנה את מרכז הישוב היהודי.

למחרת החלטת החלוקה של כט' בנובמבר החלו התקפות על תחבורה יהודית בדרכים, בשוק הכרמל ובשכונות התפר שהפכו לאזורי הפקר. מצב הביטחון התדרדר, צלפים ערבים ירו מעמדות בגגות הבתים ושלטו על רחובות לכל אורכן, ההגנה הציבה קירות מגן וערכה מבצעי תגמול. אצ"ל דירדר ממשאית חבית נפץ שהתפוצצה ליד קפה וונציה, הלח"י פוצץ בתים אשר שימשו צלפים באל מנשיה והחדיר משאית נפץ שמוטטה את בנין הסראיה שלייד כיכר השעון. אצ"ל והלח"י הואשמו בביצוע פעולות טרור בלב אוכלוסייה אזרחית, גם אם היו תגמול לאלימות הערבית.

חסאן סלאמה פיקד בחזית יפו, הצטרפו אליו מתנדבים בוסניים, לוחמים מירדן וסוריה, גם אלו שפרנסתם ביפו נפגעה ומאות עובדי דחק משוחררי עונת התפוזים, אלו התגייסו ללחימה תחת מפקדים עיראקים, יגוסלבים וגרמנים ומנו כ-1500 לוחמים. רמלה ולוד היוו עורף ענק, הדרכים נחסמו, כוחותיו החלו לתקוף על גבול תל אביב, חולון ובת ים, תוך ירי במרגמות, ההגנה הגיבה בפעולות נגד במהלך חודש מרץ ושלטה על הדרך למקווה ישראל. יפו הפסיקה את תפקודה העירוני, איבדה מחצית מתושביה ונשלטה בידי מליציות לוחמות, חוסר התיאום ששרר ביניהם הביא לנפילת העיר. בישוב היהודי ערכו 'ציידי' באנשי המחותרות, האיבה בתל אביב העמידה את הישוב היהודי בסכנה ממשית של מלחמת אחים.

שכונות התפר בין יפו לתל אביב התרוקנו מכל צד. מנשיה השוקקת שבקה מעבר למחסומים, היא מלאה בלוחמים והפכה לשטח עמדות מבוצר שמרכזו מסגד חסן בק. בצד היהודי, סימני הרס ניכרים, הצלפים ששלטו לאורך הרחובות היו אימת קו התפר, כל מי שיכל להסתלק מטווח הצלפים עשה זאת, תל אביב מנתה כ-1000 נפגעים עד כיבוש יפו.

הנוצרים האמידים הסתלקו מיפו, גם עשירים ומשכילים מוסלמים, יהודים לא נותרו בה. נפגעו מרכזי סחר ושבתו נותני השירותים, קיצונים שלטו ברחובות. יפו איבדה את מיטבה והייתה קן צרעות ערב לחימה. במצב כאוטי מתגבר זה עלתה דאגתם של מגדלי התפוזים לסיים את קטיף התפוזים המיועדים ליצוא דרך נמל יפו, מותג עולמי. הסכם עם מגדלי התפוזים דרש לא לפגוע בפרדסים באופן הדדי בין הצדדים ולאפשר הובלה בטוחה, לכן, בעוד הירי נמשך, בסביבות הפרדסים נשמר השקט למשך הקטיף, מדצמבר עד חודש מרץ (עבודתו של איתמר רדאי).

ערב פסח, 25/4, תקף אצ"ל במנשיה. מטח מרגמות אצ"ל למרכז העיר יצר זרם פליטים בלתי נשלט כבר בתחילת הקרב. במהלך חג הפסח 28-30/4 פתחה ההגנה במבצע חמץ וכבשה את יפו כמעט ללא התנגדות, עיר רפאים, רחובות ריקים, חניותיה נבזזו בידי המיליציות ששלטו בה. יפו שסימלה את המאבק וההתנגדות להסכם החלוקה, כשלה בשבוע הראשון של הקרבות, 'גשר פלסטין' קרס, עיתון פלסטין נעלם כמו אנשי הציבור שלה. התרחישים שהובילו לכך היו חבית הנפץ שגלגל האצ"ל ביפו, מכונית נפץ של לח"י שמוטטה את בית הסראיה, ירי מרגמות של אצ"ל במהלך התקפה במנשיה וההגנה שסגרה על מבואות העיר.

יפו צברה מאורעות דמים והרג יהודים, תרפ"א, תרפ"ט, תרצ"ו, התנפלות בשוק הכרמל וצליפות למרחב האזרחי היהודי. ההגנה וגם האצ"ל הבינו את הסיכון. כיבוש יפו ירחיק את המלחמה מתל אביב, או תשמש יפו כראש גשר לפלישת אויב ותביא את המלחמה לתל אביב. ההגנה, בעלת אמצעים, חששה מלחימה בשטח עירוני והעדיפה את כיתור יפו ללא כניסה לשטחה הבנוי, תוך מחויבות ללו"ז הבריטי לפינוי. האצ"ל, חסר ניסיון בריכוז כוחות, תכנן,

לחימה בלש"ב, לוגיסטיקה, מודיעין ויריבות קשה בעורף הלאומי, החליט לעלות מהמחותרת לשדה הקרב, הסתמך על רמת מוטיבציה ונחישות גבוהה של לוחמיו ופתח בלחימה רבת חזיתות: הערבים מלפנים, הבריטים גם בקרקע ובאוויר וההגנה שסגרה עליו מאחור. הצלחת האצ"ל במנשייה הולידה בהגנה את הצורך למנוע ממנו את תהילת כיבוש יפו וכך נאלצה ההגנה להיכנס לפעילות התקפית בטרם עזבו הבריטים. כיבוש יפו הוא תולדה של שימוש יעיל במרגמות האצ"ל בירי על יפו שהגביר את נטישת תושביה ובירי לעבר תל אל ריש בסיוע לכוחות ההגנה שהסתבכו בקרב קשה. מעל הכול, נחישות, אילו הפסיק האצ"ל את התקפתו או נסוג ממנשייה כפי שנדרש על ידי הבריטים, המוסדות וההגנה, היו פני המלחמה עם עזיבת הבריטים ביום 15 למאי - שונים.

כיבוש אל מנשייה הייתה שעתו הגדולה של האצ"ל שיצא מהמחותרת וזכה בהכרה רשמית ככוח לוחם, הציבור התל אביבי אהד את האצ"ל ויצא מגדרו. כמו סוף עונת התפוזים הייתה תהילת האצ"ל קצרה, בדרך לאלטלנה.



טבלת הנצחה על מגדל השעון ביפו ללוחמי האצ"ל שנפלו בקרב על יפו
צילום: ויקיפדיה

לראות, להביט, להתבונן

צילם יוסי רזי



פינת יעקב דונדיקוב, רחובות סנטר
שש שעות לפני הסדר השתא, קבינט מורחב

נתראה בעלון הבא

תם ולא נשלם